

# Future libraries: infinite possibilities (Μελλοντικές βιβλιοθήκες: άπειρες δυνατότητες): 79<sup>ο</sup> Ετήσιο Συνέδριο της IFLA, 2013

---

*Εύα Σεμερτζάκη*

*Συντάκτρια, περιοδικό Συνεργασία*

[esemertzaki@gmail.com](mailto:esemertzaki@gmail.com)

## **Εισαγωγή**

Το 79<sup>ο</sup> Γενικό Συνέδριο και Συνέλευση της IFLA πραγματοποιήθηκε στη Σιγκαπούρη στις 17-23 Αυγούστου 2013. Το θέμα του συνεδρίου ήταν *Μελλοντικές Βιβλιοθήκες: Άπειρες Δυνατότητες*. Ήταν ιδιαίτερα επιτυχές ως προς την οργάνωση, το συνεδριακό κέντρο, την έκθεση, τις ομιλίες και τον μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων. Συμμετείχαν περίπου 3.750 σύνεδροι από 120 χώρες για να παρακολουθήσουν 224 συνεδρίες στις έξι ημέρες που διήρκεσε. Το πρόγραμμα κάθε συνεδρίου είναι τόσο εκτενές, ώστε κάθε συμμετέχων χρειάζεται να οργανώνει το ατομικό του πρόγραμμα.

Στην τελετή έναρξης του Συνεδρίου ο Υπουργός Πολιτισμού και Επικοινωνιών της Σιγκαπούρης τονίζοντας τη σημασία των βιβλιοθηκών, ανέφερε χαρακτηριστικά ότι το διαδίκτυο μπορεί να απαντήσει στο ερώτημα του χρήστη με 1.000 απαντήσεις, αλλά ο βιβλιοθηκονόμος θα δώσει τη σωστή απάντηση. Οι βιβλιοθήκες αποτελούν ασφαλείς χώρους μάθησης και συνάντησης ανθρώπων και γίνονται τα κέντρα όπου δημιουργείται και μοιράζεται η γνώση. Οι μελλοντικές βιβλιοθήκες πρέπει να αφιερώνουν περισσότερο χώρο στους ανθρώπους παρά στις συλλογές. Πρέπει να είναι έτοιμες για αλλαγές και να επανατοποθετούνται αλλά και να βρίσκονται κοντά στους πελάτες τους σε μέρη που συχνάζουν, όπως σε εμπορικά κέντρα. Οι βιβλιοθήκες εμπνέουν την ανακάλυψη, την καινοτομία και εξάπτουν τη φαντασία (invention, innovation, imagination, inspiration). Οι σημερινές βιβλιοθήκες εξυπηρετούν πέντε (5) γενιές χρηστών από τους baby boomers μέχρι τους Millennials (baby boomers, Gen Jones, Gen Y, Gen Z, Gen C). Η επόμενη γενιά ψηφιακών βιβλιοθηκών θα είναι παντού, οπουδήποτε, σε κάθε εργαλείο για την ικανοποίηση των αναγκών της γενιάς C (Gen-C: Connected Generation). Εξυπηρετούν τους

γεροντότερους χρήστες για να τους βοηθούν να παραμένουν ενεργοί. Είναι κόμβοι επιχειρηματικότητας συντελώντας στην τοπική και εθνική οικονομική ανάπτυξη.

Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται οι εντυπώσεις και η νέα γνώση από την παρακολούθηση κάποιων από τα θέματα που συζητήθηκαν.

### **Διεθνείς σχέσεις και δραστηριότητες**

Η μαγική λέξη είναι η συνέργεια. Βιβλιοθήκες διαφόρων ειδών και μεγεθών συνεργάζονται μεταξύ τους εντός και εκτός της χώρας. Για παράδειγμα, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας συνεργάζεται σε πολλά προγράμματα ψηφιοποίησης με την Κίνα, Ιαπωνία και Βραζιλία και συμμετέχει ενεργά σε ευρωπαϊκά προγράμματα όπως The European Library, Europeana, Europeana Collection 1914-1918, Europeana Awareness και Europeana Newspapers. Στόχος της είναι η προώθηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων και η δημιουργία κέντρου ικανοτήτων, ώστε να μεταφέρει την εμπειρία της σε άλλους. Στην Ολλανδία, χώρα με μακρά παράδοση στη βιβλιοθηκονομία, λέγεται ότι υπάρχουν περισσότερες βιβλιοθήκες από τους γνωστούς μύλους. Η Χάγη είναι η παγκόσμια πρωτεύουσα των βιβλιοθηκών, αφού φιλοξενεί την έδρα της IFLA στην Εθνική Βιβλιοθήκη. Κρίνεται επιβεβλημένη η σύνθεση δυνάμεων εθνικών βιβλιοθηκών και ενώσεων βιβλιοθηκών, παρόλες τις υπάρχουσες αντιθέσεις, όπως διάθεση για υπεράσπιση των βιβλιοθηκών παρότι υπάρχουν ισχυροί προϋπολογισμοί, αλλά απαιτείται συνδημιουργία.

Η ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών στη διάρκεια κάθε συνεδρίου της IFLA είναι ο σημαντικότερος τρόπος συνεργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι γνώσεις που αποκτώνται χρειάζεται να μεταλαμπαδεύονται από κάθε συνέδριο στη χώρα προέλευσής του. Για το λόγο αυτό η συμμετοχή υπαλλήλων τόσο στα συνέδρια της IFLA όσο και στα διοικητικά όργανά της χρειάζεται να υποστηρίζεται από τους προϊσταμένους.

### **Διαχείριση της γνώσης**

Οι βιβλιοθήκες γίνονται επιχειρήσεις γνώσης (knowledge enterprises) και συμβάλλουν στη βελτίωση της κοινωνίας, επειδή διευκολύνουν τη δημιουργία γνώσης στους χώρους τους. Οι εφαρμογές προγραμμάτων σχετικών με τη διαχείριση της γνώσης είναι ποικίλες. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θέτουν νέο παράδειγμα για την εμπλοκή της γνώσης στη μαθησιακή διαδικασία. Οι βιβλιοθήκες τα χρησιμοποιούν για να προσεγγίζουν τον χρήστη όπου βρίσκεται και για να παρέχουν πηγές κατ' απαίτηση. Στη Βιβλιοθήκη του Nanyang Technological University, Singapore έχουν υιοθετήσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να

επικοινωνείται η γνώση της στη μαθησιακή κοινότητα. Ξεκίνησαν ένα πρόγραμμα διαχείρισης γνώσης μέσα από τα κείμενα στα ιστολόγια. Το πρόγραμμα στοχεύει στην εξακρίβωση των πηγών και εργαλείων που χρησιμοποιούνται στο ιστολόγιο της Βιβλιοθήκης.

Στα συστήματα διαχείρισης της γνώσης (SKOS) σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ταξινόμια μαζί με τα μεταδεδομένα. Το λεξιλόγιο στην ταξινόμια πρέπει να είναι κατανοητό, οι χρήστες να αντιλαμβάνονται τον όρο και οι πηγές να εντοπίζονται εύκολα. Η ταξινόμια είναι εργαλείο για να αναζητούν οι χρήστες πληροφορίες και να δομούνται τα δεδομένα, όπως με τη χρήση του Dublin Core. Υπάρχουν οι επιλογές της υιοθέτησης έτοιμης ταξινόμιας ή της δημιουργίας νέας, προσαρμοσμένης στις ανάγκες του οργανισμού και των χρηστών. Η συνεργασία με το Τμήμα Πληροφορικής κρίνεται χρήσιμη και βέβαια στην αρχή κρίσιμη είναι η καθιέρωση πολιτικής και οδηγιών.

Ο βασικός στόχος για τη δημιουργία γνώσης είναι η προώθηση της καινοτομίας. Η γνώση είναι ένα εμπόρευμα και δημόσιο αγαθό. Για τη δημιουργία της ομάδας διαχείρισης της γνώσης απαιτούνται διαφορετικές ειδικότητες όπως βιβλιοθηκονόμοι, πληροφορικοί, ειδικοί σε θεματολογίες που βοηθούν τη βιβλιοθήκη. Για τη δημιουργία συστήματος διαχείρισης γνώσης (Hong Kong Baptist University) απαιτείται μια ομάδα ανθρώπων με όμοια ενδιαφέροντα, μια πλατφόρμα που θα φιλοξενήσει τα δεδομένα και έρευνα για τα δεδομένα που θα εισαχθούν. Η διεπαφή να είναι απλή, οι εικόνες να είναι υψηλής ανάλυσης, να περιγράφεται το αντικείμενο της έρευνας. Στόχος είναι η υποστήριξη της ερευνητικής κοινότητας, η υποστήριξη της διδασκαλίας και της μάθησης.

### **Ανοικτή πρόσβαση και βιβλιοθήκες**

Η τάση της ανοικτής πρόσβασης προέκυψε ως αντίδραση στο αυξανόμενο κόστος του επιστημονικού περιεχομένου και του κόστους που πληρώνουν τα ιδρύματα σε συγγραφείς για δημοσιεύσεις της έρευνας. Το open source αναφέρεται στο λογισμικό, στον κώδικα που διατίθεται στο ευρύ κοινό για χρήση και τροποποίηση από τον αρχικό του σχεδιασμό.

Οι τίτλοι ηλ.περιοδικών ανοικτής πρόσβασης αριθμούνται παγκοσμίως περίπου σε 53.000. Όσο εύκολη είναι η πρόσβαση σε αυτά, τόσο εύκολα χάνονται. Χρειάζεται η αρχειοθέτηση σε παγκόσμια κλίμακα, ώστε να διασφαλισθεί η μακρόχρονη διατήρησή τους. Με τη δυνατότητα ανοικτής πρόσβασης υπάρχει η απειλή της περιθωριοποίησης της βιβλιοθήκης με τη μείωση πρόσβασης στις φυσικές συλλογές. Για το λόγο αυτό οι βιβλιοθήκες πρέπει να

επανατοποθετηθούν και να σκέπτονται με εξωστρέφεια (out of the box). Καθώς ήταν οι φύλακες της έντυπης και ψηφιακής συλλογής, τώρα γίνονται οι διαχειριστές των έντυπων και ψηφιακών πηγών. Ο σημερινός OPAC της βιβλιοθήκης αναμειγνύεται με το ψηφιακό περιεχόμενο. Η φόρτωση ελεύθερα διαθέσιμων τίτλων ηλ.περιοδικών και ηλ.βιβλίων στον OPAC διευκολύνει την έρευνα.

Όμως δημιουργούνται προκλήσεις με τη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων Creative Commons στα αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης. Δεν είναι απαραίτητο ότι κάθε τέτοιο αποθετήριο είναι ελεύθερα προσβάσιμο χωρίς κόστος. Γεννώνται δαπάνες για τις υποδομές, την εξόρυξη των δεδομένων (data mining), τη δομή τους, την αδειοδότηση του υλικού και την πληρωμή ειδικών για να τα διαχειρίζονται. Πέντε exabytes δεδομένων έχουν δημιουργηθεί από την έναρξη του πολιτισμού μέχρι το 2003. Από τότε και μετά τα δεδομένα που παράγονται καθημερινά πολλαπλασιάζονται. Δεν υπάρχουν εγγυήσεις για την μελλοντική ανάπτυξη της ανοικτής πρόσβασης.

## Ηλ.βιβλία

Το θέμα των ηλεκτρονικών βιβλίων εξακολουθεί να βρίσκεται στην επικαιρότητα. Νέες δραστηριότητες της IFLA και δεδομένα προστίθενται, ενώ τα ζητήματα του δανεισμού των ηλ.βιβλίων δεν έχει επιλυθεί. Πολλοί εκδότες εξακολουθούν να εμποδίζουν την πρόσβαση, αρνούμενοι να επιτρέπουν τον δανεισμό στις βιβλιοθήκες.

Η εικόνα για τα ηλ.βιβλία ποικίλλει από ήπειρο σε ήπειρο. Στη Λατινική Αμερική μετά από έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε ότι για τη διάδοση των ηλ.βιβλίων προαπαιτούμενο είναι η ευρυζωνικότητα και η προσπάθεια για αποτελεσματικές υπηρεσίες βιβλιοθηκών, η αναζήτηση ευκαιριών για την υποστήριξη της εκπαίδευσης και η δημιουργία συνθηκών που εξασφαλίζουν τη δημοκρατική πρόσβαση στη γνώση. Ο επικρατέστερος τρόπος χρήσης είναι η φόρτωση του ηλ.βιβλίου σε εργαλείο ανάγνωσης.

Στην Αφρική υπάρχει μικρή ανάπτυξη στην αγορά των ηλ.βιβλίων, αφού οι πιο πολλές βιβλιοθήκες δεν διαθέτουν χρήματα. Οι περισσότεροι εκδότες είναι διστακτικοί εξαιτίας της ηλ.πειρατείας. Ωστόσο εμπόδιο στη διάδοση των ηλ.βιβλίων αποτελούν οι κακές υποδομές διαδικτύου και επικοινωνιών. Υπάρχει ο φόβος του αγνώστου, η τεχνοφοβία, ο μικρός αριθμός ηλ.βιβλίων, οι υψηλές τιμές για την αγορά τους και η έλλειψη αποτελεσματικού

νομικού πλαισίου που διέπει την αγορά του ηλ.βιβλίου. Αντίθετα η Νότιος Αφρική είναι η περισσότερο υποσχόμενη αγορά ηλ.βιβλίου.

Η Ασία έχει ποικιλία γλωσσών και οικονομικής ανάπτυξης των χωρών, αλλά παρατηρείται δυναμική στην αγορά του ηλ.βιβλίου, εφόσον η χρήση τους αυξάνεται ραγδαία. Στη Σιγκαπούρη η αγορά των ηλ.βιβλίων είναι αργή, εξαιτίας της έλλειψης ωριμότητας στο οικοσύστημα των ηλ.βιβλίων (ηλ.αναγνώστες και ηλ.βιβλία). Οι εταιρείες Amazon και Apple δεν πωλούν ηλ.βιβλία στη χώρα. Η τοπική εκδοτική αγορά ηλ.βιβλίων βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο και χρειάζεται επαφή των τοπικών εκδοτών ηλ.βιβλίων με συναθροιστές ηλ.βιβλίων (aggregators). Δεν έχουν δοκιμαστεί μοντέλα ηλ.βιβλίων και τίθενται θέματα ψηφιακών δικαιωμάτων (Digital Rights Management).

Στην Αυστραλία η αγορά είναι μεγάλη, αλλά ελέγχεται από εκδότες εκτός χώρας. Έχει καθιερωθεί ο δανεισμός ηλ.βιβλίων στην ανώτατη εκπαίδευση και το 67% των 1.500 δημοσίων βιβλιοθηκών δανείζει ηλ.βιβλία, αντιπροσωπεύοντας όμως λιγότερο του 5% των δανεισμών βιβλίων. Εμπόδια για την πλήρη υιοθέτηση των ηλ.βιβλίων αποτελούν οι χαμηλοί προϋπολογισμοί των βιβλιοθηκών, η τεχνολογία, η αδειοδότηση και η απαγόρευση διάθεσης (embargo) για τις νέες εκδόσεις, η πειρατεία για τα δεδομένα χρηστών, η έλλειψη ενσωμάτωσης με τα εργαλεία ανακάλυψης βιβλιοθηκών (library discovery tools) και το περιεχόμενο. Μικτές τάσεις επικρατούν στους Αυστραλούς εκδότες ηλ.βιβλίων. Υπάρχει το Book Industry Collaborative Council που ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ όλων των τομέων της αλυσίδας προμήθειας ηλ.βιβλίων. Το Συμβούλιο αυτό καθορίζει τις αρχές για συνεπή μοντέλα, για την προμήθεια των ηλ.βιβλίων στις βιβλιοθήκες, τις αρχές για τον δανεισμό τους, όπως αναγνώριση του ρόλου των βιβλιοθηκών, διαφάνεια, συμμόρφωση με τα πνευματικά δικαιώματα, πρόσβαση, δίκαιη τιμολόγηση και ισορροπία μεταξύ των εμπλεκόμενων. Η Ένωση Αυστραλιανών Βιβλιοθηκών ετοιμάζει δήλωση θέσης (position statement) για τα ηλ.βιβλία και τον δανεισμό τους.

Στην Ευρώπη υπάρχει ετερογένεια εξαιτίας των διαφορετικών γλωσσών. Η μεγαλύτερη αγορά είναι το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ολλανδικές βιβλιοθήκες προσέφυγαν στο δικαστήριο για να εξασφαλίσουν ότι επιτρέπεται να δανείζουν ηλ.βιβλία και τελικά η εξαίρεση για το δανεισμό αφορά μόνο τα έντυπα βιβλία. Στη Γερμανία οι μισές βιβλιοθήκες έχουν τον προμηθευτή Onleihe που διαπραγματεύεται με τους εκδότες για λογαριασμό των βιβλιοθηκών. Υπάρχουν διαθέσιμοι 120.000 τίτλοι ηλ.βιβλίων. Οι εκδότες φοβούνται ότι

χάνουν χρήματα πουλώντας σε βιβλιοθήκες. Χρειάζεται ένα πλαίσιο για τα πνευματικά δικαιώματα στον ψηφιακό κόσμο. Η EBLIDA έχει ξεκινήσει την εκστρατεία the right to e-read.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι βιβλιοθήκες μεταβαίνουν από τις έντυπες στις ψηφιακές συλλογές. Η μεταμόρφωση των βιβλιοθηκών εντάσσεται στη Στρατηγική 2015 της American Library Association (ALA). Το επείγον πρόβλημα είναι τα ηλ.βιβλία και οι δημόσιες βιβλιοθήκες. Η ALA στοχεύει στη άμεση συνεργασία με εκδότες, συγγραφείς και μεσάζοντες. Οι βιβλιοθήκες αντιμετωπίζουν προβλήματα από την αδυναμία να παρέχουν περιεχόμενο σε χρήστες βιβλιοθηκών, από την απαγόρευση διάθεσης (embargo), τις υψηλές τιμές, τον περιορισμό στον αριθμό των δανεισμών ανά τίτλο, στα δικαιώματα στην αρχειοθέτηση και διατήρηση (preservation) των ηλ.βιβλίων, τη δυνατότητα προστασίας των προσωπικών δεδομένων χρήσης, τον περιορισμό συμμετοχής σε κοινοπραξίες, τη διεπαφή για την πρόσβαση στα ηλ.βιβλία, την έλλειψη διαλειτουργικότητας, τη μεταφορά των τίτλων από τον ένα προμηθευτή σε άλλο κατά τη βούληση του εκδότη, την αδειοδότηση vs κατοχή ηλ.βιβλίων, ενώ ο ρόλος των μεσάζοντων είναι καθοριστικός με την OverDrive να κατέχει το 90% της αγοράς των βιβλιοθηκών. Οι εκδότες ανησυχούν επειδή πωλούν πολλά ηλ.βιβλία με μικρό περιθώριο κέρδους, φοβούνται την αρνητική δημοσιότητα, τα επιχειρησιακά μοντέλα δεν εφαρμόζονται στα ηλ.βιβλία, υπάρχει ο φόβος της πειρατείας και της κατάρρευσης ολόκληρου του εκδοτικού μοντέλου. Οι μεγάλοι 5 εκδότες (HarperCollins, Penguin Random House, Hachette, Macmillan and Simon & Schuster) συζητούν τους προβληματισμούς τους για να βρουν λύσεις. Οι συγγραφείς νοιάζονται για την πειρατεία, για την κατάρρευση των πωλήσεων εφόσον δανείζουν οι βιβλιοθήκες, για τη μείωση του κέρδους σε ηλ.βιβλία σε σύγκριση με τα έντυπα βιβλία και για την έλλειψη ελέγχου στην πνευματική παραγωγή τους. Πρέπει όμως να ξεπεραστούν τα εμπόδια που θέτουν οι εκδότες για να επιτρέπουν την πώληση σε μια χώρα και όχι σε άλλες.

Στην IFLA γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα σε επιστημονική και εμπορική έκδοση. Είναι ρευστά τα επιχειρηματικά μοντέλα δημιουργίας περιεχομένου και οι προτιμήσεις των χρηστών των βιβλιοθηκών. Υπάρχουν νομικές αβεβαιότητες καθώς οι εθνικοί και διεθνείς νόμοι προσαρμόζονται για να καλύψουν τις τεχνολογικές αλλαγές. Η IFLA δημοσίευσε τις Αρχές για τον Ηλ.Δανεισμό (IFLA Principles of e-lending), υποστηρίζοντας την πρόσβαση σε όλους. Πρακτικώς δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ αγοράς βιβλίου από βιβλιοπωλείο,

παραλαβής βιβλίου στο email και κατεβάσματός του από το διαδίκτυο. Δεν κρίνει αποδεκτή την άρνηση του εκδότη να πουλά ηλ.βιβλία σε βιβλιοθήκες. Οι αρχές της IFLA είναι:

1. Οι βιβλιοθήκες έχουν δικαίωμα να αδειοδοτούν και αγοράζουν ηλ.βιβλία χωρίς απαγόρευση διάθεσης,
2. Οι βιβλιοθήκες έχουν πρόσβαση στα ηλ.βιβλία με λογικούς όρους και σε λογικές και δίκαιες τιμές,
3. Η αδειοδότηση των ηλ.βιβλίων σέβεται τους περιορισμούς στα πνευματικά δικαιώματα και στις εξαιρέσεις για βιβλιοθήκες και χρήστες σε εθνικό επίπεδο. Η WIPO στη Γενεύη θα καθορίσει τις βασικές εξαιρέσεις,
4. Τα ηλ.βιβλία στις βιβλιοθήκες να διατίθενται ανεξαρτήτως πλατφόρμας και να αναπτύσσονται με τα πρότυπα της διαθεσιμότητας,
5. Να καθορίζονται στρατηγικές για τη μακροχρόνια διατήρηση των τίτλων ηλ.βιβλίων από τις βιβλιοθήκες,
6. Οι υπηρεσίες ηλ.βιβλίων πρέπει να προστατεύουν την ιδιωτικότητα των χρηστών βιβλιοθηκών.

Οι αρχές της IFLA προτείνουν τη μεταφορά των αρχών αυτών στην κατάσταση της κάθε χώρας. Είναι μια συνεχής διαδικασία που εξελίσσεται. Διακηρύσσει τις ιδέες της να αναπτυχθούν εξαιρέσεις και περιορισμοί για τις βιβλιοθήκες στις συνθήκες που συντάσσονται για την πνευματική ιδιοκτησία σε παγκόσμια κλίμακα.

## Σπάνια βιβλία και θέματα συντήρησης

Το ζήτημα της διατήρησης του υλικού των συλλογών απασχολεί όλες τις βιβλιοθήκες, σύμφωνα με τις ομιλίες από τη Γερμανική Εθνική Βιβλιοθήκη (DNB), τη Γαλλική Εθνική Βιβλιοθήκη (BnF), το EDUCOPIA Institute, USA και το Κρατικό Πανεπιστήμιο Νοτίου Αυστραλίας. Η DNB, εκτός από τη συντήρηση των έντυπων συλλογών, διατηρεί και συντηρεί υλικό που παράγεται σε ηλεκτρονική μορφή, όπως διδακτορικές διατριβές, περιοδικά, βιβλία, φυλλάδια και δημοσιεύσεις. Εφαρμόζεται το πρότυπο DINEN15898 για πρόσβαση στο διηλεκές στην αρχική μορφή μιας ηλεκτρονικής έκδοσης. Αποφάσεις για τη συντήρηση λαμβάνονται ανάλογα με το είδος του υλικού.

Στη ΒnF το υλικό που κινδυνεύει να καταστραφεί από μηχανική φθορά και κλιματολογικές συνθήκες περιλαμβάνει δισκέτες, κασέτες, βιντεοταινίες, αλλά και CD-ROM και μαγνητικές ταινίες. Η μεταφορά των δεδομένων σε άλλο μέσο προκαλεί αύξηση του κόστους συντήρησης, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται ανάλογα με το είδος του υλικού. Η συντήρηση είναι συνεχής δραστηριότητα στην οποία εμπλέκονται διαφορετικές ειδικότητες προσωπικού από τον οργανισμό. Εφαρμόζονται στρατηγικές πρόληψης, προετοιμασίας, αποκατάστασης ζημιών για το έντυπο και το ψηφιακό υλικό και ελέγχονται οι περιβαλλοντικές συνθήκες.

Η τεκμηρίωση της συντήρησης υλικού είναι απαραίτητη με την καταγραφή πληροφοριών, την κατανόηση της συλλογής, όπως αρχεία, αντικείμενα, και πληροφορίες για τον μεταφορέα των πληροφοριών (machine-readable format). Οι ψηφιακές συλλογές που συνεχώς αυξάνονται σε όγκο, κινδυνεύουν περισσότερο από τις παραδοσιακές συλλογές των βιβλιοθηκών και χρήζουν μεγαλύτερης προστασίας και φροντίδας. Εκτός από τη συντήρηση, απαιτείται εκπαίδευση του προσωπικού της βιβλιοθήκης για τις διαδικασίες συντήρησης, ψηφιοποίησης για συντήρηση. Για το παραδοσιακό υλικό όπως οι εφημερίδες λαμβάνονται αποφάσεις για το αναμενόμενο κόστος σε συσχετισμό με την αξία του συντηρούμενου υλικού. Τίθενται προτεραιότητες για την επιλογή του υλικού που θα συντηρηθεί. Τέλος, για την αντιμετώπιση των μειούμενων προϋπολογισμών στις βιβλιοθήκες απαιτούνται συνέργειες με άλλα ιδρύματα διαφορετικά τίθενται σε κίνδυνο η συνοχή των συλλογών.

### **Υπηρεσίες χρηστών**

Οι βιβλιοθήκες επιθυμούν τη βελτίωση των εμπειριών των χρηστών και χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όμως η προσωπική επικοινωνία με τη βιβλιοθήκη παραμένει ο πλέον δημοφιλής τρόπος εξυπηρέτησης. Το Facebook είναι το προωθητικό κανάλι των υπηρεσιών και το ιστολόγιο χρησιμοποιείται για απάντηση πληροφοριακών ερωτημάτων. Εξαιτίας των κοινωνικών δικτύων οι βιβλιοθήκες επαναπροσδιορίζουν τις υπηρεσίες τους. Όμως το email εξακολουθεί να χρησιμοποιείται ευρέως για τα πληροφοριακά ερωτήματα. Αναλύσεις γίνονται για τα δεδομένα που διατίθενται στα κοινωνικά δίκτυα σχετικά με τις βιβλιοθήκες.

Η εξυπηρέτηση χρηστών μέσω κινητού τηλεφώνου διαδίδεται σταδιακά, καθώς η βιβλιοθήκη προσεγγίζει τον χρήστη οπουδήποτε, οποτεδήποτε.

Ο όγκος της παραγόμενης πληροφορίας είναι εξωφρενικός. Συζητείται πλέον η διαχείριση των μεγάλων δεδομένων (big data). Κάθε λεπτό πραγματοποιούνται 2 εκατ. έρευνες στο Google και η Apple λαμβάνει 47.000 Apps το λεπτό. Τα μεγάλα δεδομένα ξεπερνούν την ικανότητα επεξεργασίας των συμβατών συστημάτων βάσεων δεδομένων. Εξαιτίας αυτών, οι βιβλιοθήκες αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της έρευνας, ξεκλειδώνουν την κρυμμένη γνώση, αναπτύσσουν νέα γνώση, ανακαλύπτουν νέους ορίζοντες και επομένως εφαρμόζουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα.

### **Συμμετοχή στις συναντήσεις του Τμήματος Διαχείρισης Γνώσης**

Η υποφαινόμενη συμμετείχε για πρώτη φορά ως μέλος του Τμήματος Διαχείρισης Γνώσης στις δύο συναντήσεις του Τμήματος. Μια ελληνική συμμετοχή στα όργανα της IFLA θεωρείται σημαντική. Καθορίζονται πολιτικές, υπάρχει προγραμματισμός για τις επόμενες δραστηριότητες του Τμήματος και ανατίθενται εργασίες.

### **Επίλογος**

Κατά την τελετή λήξης του συνεδρίου, η απερχόμενη Πρόεδρος της IFLA Ingrid Parent τόνισε ότι οι ομοιότητες συγκρατούν τους ανθρώπους των βιβλιοθηκών μαζί και όχι οι διαφορές τους. Συμβουλεύει τα μέλη της Ομοσπονδίας να «σκέπτονται παγκόσμια, να δρουν εθνικά και να διανέμουν τοπικά» (think globally, act nationally and deliver locally).

Το επόμενο ετήσιο συνέδριο της IFLA θα πραγματοποιηθεί στη Λυών της Γαλλίας από τις 16-22 Αυγούστου 2014.

Ismail Serageldin: *“So the summation of all the best possible jobs is to be a librarian”.*